

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike — Inserati do 80 peti vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2,50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inserati peti vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska a., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.851

Vedno večje homatije na bližnjem vzhodu:

Palestina se bo pretvorila v novo španijo?

Arabski odpor proti Angležem zavzema vedno bolj značaj splošne revolucije — Pobegli mufti namerava organizirati arabsko križarsko vojno proti Angliji — Položaj je vedno bolj resen

Pariz, 19. okt. (Stefani). »Paris Soir« objavlja razgovor svojega dopisnika z velikim muftijem, predno je zbežal iz Omarjeve mošeje v Sirijo. Veliki mufti je rekel, da Arabci nikdar ne bodo pristali na delitev Palestine, ki je zanje najbolj plodna dežela in ki je bila njihova že v 13. stoletju. Arabci se bore za popolno neodvisnost in tudi zahtevajo konec židovskega doseljevanja v Palestino. Nikdar tudi ne bodo pristali na kompromis. Nato je pokazal brzobjavke, ki jih je dobil od iraške mladine.

Rodbina velikega muftija je včeraj odpotovala v Libanon.

Jeruzalem, 10. oktobra. Incidenti v Palestini se vedno bolj množe. Število arabskih, židovskih in angleških žrtev narašča dan za dnem. Sredi Jeruzalema so Arabci napadli židovski avto-

bus, ranili štiri ljudi, voz pa polni z bencinom in ga nato zažgali. V starem delu mesta je bil neki Arabec smrtno nevarno ranjen in je poškodbi podlegel. V Haifi so našli sredi ene izmed glavnih ulic truplo nekega žida. Včeraj se je večja skupina Arabcev v zapadnem jeruzalemskem predmestju spopadla s policijo. Pri tem je bilo 9 ljudi ranjenih. Tudi v Hebronu je bil hud spopad v Leidi so našli nekega žida obešenega.

London, 19. oktobra. Položaj je postal izredno resen. Angleži so morali ojačiti posamezne posadke, poleg tega pa se je pričelo angleško vojaštvo koncentrirati tudi na egiptsko-libijsko mejo. Vse kaže, da se pripravljajo na bližnjem vzhodu izredno resni dogodki, ki najbrž ne bodo nič manj krvavi kakor oni v Španiji in na Daljnem

vzhodu. Po zadnjih vesteh so vlade posameznih evropskih držav zahtevale od odgovornih angleških krogov, naj osvobodijo vse arabske voditelje iz pregonstva, ker drugače v Palestini ne bo miru.

Pobegli mufti snuje vsearabsko zvezo

London, 19. okt. z. Po smekaj pri- spelih vesteh je iz Jeruzalema pobegli veliki mufti prispel v iraško luko Tarabulos. Ker so francoske mandatne oblasti odklonile dovoljenje za bivanje, je odpoval dalje v Ankaru. Tam namerava pridobiti Kemala Atatürka za vsearabski pokret pod njegovim pokroviteljstvom. Če mu to ne bo uspelo, bo šel dalje v Bagdad, kjer bo skušal pridobiti iraško vladu za ustanovitve vsearabske zveze. V londonskih

krogih tem poskusom pobeglega muftija ne pripisujejo posebne važnosti, ker je s svojim begom mnogo izgubil na ugledu med svojimi palestinskimi pristaši, ki mu očitajo, da jih je v najbolj kritičnem trenutku pustil na cedilu.

Pariz, 19. okt. z. Beg jeruzalemskega muftija v Sirijo je postal za francoske kroge zelo neprijetna zadeva. Angleški zunanji minister Eden je včeraj o tem razpravljal s francoskim poslanikom Corbinom o tej zadevi, vendar pa ni še nikake odločitve o nadaljnji usodi muftija. Pariški listi svare francoske oblasti pred tem, da bi muftija izgnali in ga tako napravile za arabskega mučenika. Pač pa mu naj zabranijo v francoskih kolonijah in mandatnih državah vsako rovarjenje proti Angliji.

Zavlačevalna taktika Rima in Berlina

Tudi tokrat v londonskem odboru za nevmešavanje ni pričakovati odločitve

Berlin, 19. oktobra. AA. Dejstvo, da bo angleški zunanji minister Eden predsedoval današnji seji odbora za nevmešavanje, dokazuje po izjavah berlinskih političnih krogov, da pričakuje angleška vlada pomembnih odločitev. Nemci se vedno kažejo nekaj optimizem. Dobra volja, piše Diplomatska politična korespondenca, obstaja v Nemčiji in v Italiji. Poluradno glasilo nemškega zunanjega ministrstva nastopa zoper preveč radikalne in nagle metode, ki bi mogle roditi ravno nasprotno rezultate, kakor se žele. Posebno je treba poskrbeti za popolno jamstvo, da se ne bo španska državljanska vojna razširila tudi na druge države in da se ohrani neodvisnost Španije. Zato se morajo vsi ukrepi prej dobro premisliti.

Listi zahtevajo soglasno za Nemčijo in Italijo enako svobodo, kakor jo zahtevata Francija in Velika Britanija za primer, ako bi se londonska pogajanja izjalovila. »Nachtausgabe« poudarja, da je Nemčija pripravljena razpravljati v Londonu o odločitvi določenega števila prostovoljcev z obeh front. Ti predlogi se lahko pošljejo valencijski in Francovi vladi, medtem pa se lahko doseže sporazum zastran priznanja pravic vojnojočih se strank obema španskima strankama in nadaljujejo pogajanja o prostovoljskem vprašanju; toda med vesilami mora vladati popolna enakopravnost in se ne sme dovoliti, da bi izven pogajanj v odboru za nevmešavanje Francija in Velika Britanija še nadalje računali z možnostjo otvoritve pirenejske meje.

Nemški politični krogi pravijo, da je trditev, da bi bilo na strani nacionalistov več prostovoljcev kakor pri vladnih četah goč falzifikat dejstvo. Naposled pravijo v Berlinu, da ostane

še nerazčistično vprašanje, kakšno stališče bo danes zavzela Rusija.

Anglija in Francija pritiskata na Rusijo

London, 19. oktobra. z. Današnji listi komentirajo včerajšnje dolge razgovore, ki sta jih imela zunanji minister Eden z ruskim poslanikom Majskim v Londonu in francoski ministri predsednik Chau- tempa z ruskim poslanikom Djuricem v Parizu. Listi domnevajo, da so se ti razgovori nanašali na današnje sejo londonskega odbora ter da sta poskušala vpilvati na Rusijo, naj bi ne bila preveč trmoglavla v pogledu ureditve španskega problema. V ostalem pa so v londonskih krogih dokaj skeptični glede današnjega seje in ne verujejo mnogo v dosego sporazuma glede odpočila tujih prostovoljcev iz Španije, ker so stališča tako nasprotujoča, da ni izgleda za kakršenkoli pomembnejši uspeh.

Nevarna igra

Pariz, 19. oktobra. AA. Današnja »Aube« piše, da Mussolini sanja o tem, kako bi postal popolni gospodar nad Sredozemskim morjem od Gibraltarja do Sueza. Italija dela nevarne poteze za uresničitev teh sanj. Na eni strani se Italija udeležuje španske državljanske vojne, na drugi strani pa se dogovarja za zavezništvo z Japonsko in Huska Arabce proti Angležem. Zato mora Velika Britanija vztrajati v sodelovanju s Francijo in na sejah odbora za nevmešavanje razčistiti najprej špansko vprašanje, da se nato lahko začnejo reševati tudi druga vprašanja.

Kitajski pogoji za premirje

Japonci morajo izginiti iz Kitajske, Mandžurija pa se mora zopet pridružiti kitajski državi

Šanghaj, 19. oktobra. br. Kitajski tisk se obširno bavi s skorajšnjo konferenco devetih veleil v Bruslju in pri tem podčrtava stališče Kitajske. »Siwenta« naj- večji kitajski list, precizira kitajske zahteve, ki jih bo stavila kitajska delegacija na bruseljski konferenci, v petih točkah. 1. Kitajska je odločno proti tajnim pogajanjem med veleilami izven te konferen- ce, v kolikor bi bila taka pogajanja že v teku in bi mogla vplivati na potek konfe- rence.

2. Kitajska je proti vsakemu poskusu drugih držav, da bi se dosegel sporazum med Kitajsko in Japonsko izven bruselj- ske konference, ker bi s tem postala bruseljska konferenca brezpredmetna.

3. Kitajska vztraja na tem, da vse države priznavajo in spoštujejo teritorialno nedotakljivost in suverenost Kitajske in to ne samo v teoriji, nego tudi praktično.

4. Kitajska vztraja na tem, da velesile v skladu s sklenjeno pogodbo izdajo pri- merne ukrepe, da se zaustavi japonsko prodiranje na Kitajskem. List omenja v zvezi s tem gospodarske sankcije.

5. Kitajska opozarja obenem na problem severovzhodnih pokrajin. V tej zvezi za- hteva Kitajska, da se Mandžurija ukine kot samostojna država in zopet priključi kitaj- ski državi.

Vsako posredovanje v japonsko-kitaj- skem sporu je možno samo tedaj, če vele- sile upoštevajo kitajske zahteve. Predno pa bi se Kitajska sploh mogla in hotela pogajati o kakem premirju, zahteva, da se uradne japonske vojaštvo do zadnjega mo- menta iz Kitajskega ozemlja.

Stališče Japoncev

Tokio, 19. oktobra. Tukašnji tisk in po- lični krogi soglasno poudarjajo, da bi se Japonska lahko udeležila konference devetih v Bruslju samo tedaj, če bi vse zastopa- ne velesile priznale, da je do epopade pri- šlo samo zaradi protijaponskega stališča Ki- tajske in zaradi komunistične nevarnosti. Če bi se z Japonsko postopalo v duhu Roo- seveltovega govora in da bi se na konfe- renci govorilo tudi o Mandžuriji, tedaj Ja- ponska nikakor ne bi mogla priti na kon- ferenco. V tem slučaju bi se načelo tudi vprašanje, ali Japonska še priznava dogovor devetih veleil.

70.000 Japoncev obkoljenih

Nanking, 19. okt. AA. Reuter. Po štiridnevni borbi, ki je trajala noč in dan v pokrajini Juangpung severno od Taijuanpuja, so kitajske in japonske čete tako izčrpane, da sedaj samo še utrjujejo svoje postojanke in čakajo na nove sveže čete. Izgube na obeh straneh so zelo velike. 70.000 obkolje- nih japonskih vojakov se je skušalo prebiti, toda Kitajci so hitro razumeli položaj in obroč se bolj stisnil ter preprečili, da Japonci ne bi mogli do- biti ojačenj.

Kralj Boris obišče London

Cilj: Revizija neuilske mirovne pogodbe in zopetna oborožitev Bolgarije

LONDON, 19. oktobra. z. Naraščajoče zanimanje Anglije za južnovzhodno Evro- po je prišlo do izraza že o priliki nedav- nega obiska jugoslovenskega ministrskega predsednika dr. Stojadinovića. Še bolj pa bo poudarjeno o priliki skorajšnjega obis- ka bolgarskega kralja Borisa. Kralj Bo- ris odpovalje v sredo na daljšo turnejo po Evropi in bo pri tej priliki obiskal tudi London, kjer je bil poslednjič o priliki po- greba kralja Jurija. Obisku bolgarskega kralja pripisujejo v londonskih političnih

krogih veliko važnost. Kralj Boris bo ostal v Londonu štiri dni in bo imel pri tej pri- liki razgovore z vsemi vodilnimi angleški- mi državniki. Za časa svojega bivanja v Londonu bo gost angleškega kralja. »Daly Express« poroča v zvezi s tem obiskom, da bodo ob tej priliki razpravljali tudi o zopetni oborožitvi Bolgarije in o sporazum- ni ukinitvi vseh onih določb neuilske mi- rovne pogodbe, ki odredajo razorožitev Bol- garije.

Madžarska opozicija proti diktaturi

Raje bi pristala na obnovo monarhiije

Budimpešta, 19. okt. o. Vojde stranke malih posestnikov Tibor Eckhardt je imel v Maku shod, na katerem je ponov- no označil stališče svoje stranke do legiti- mističnega pokreta. Poudaril je, da končni cilj stranke nikakor ni obnova monarhiije, nego obnova demokratskega sistema v državi. Le demokratsko orien- tiran vladar lahko sprejme borbo proti diktatorskemu sistemu in ga odpravi.

Zelo zanimive izjave so bile podane

tudi na shodu socialno-demokratske stran- ke v Szegedinu, kjer je poslanec Peyer poudaril, da meščanska opozicija, ki se bori za red v državi in ustavni sistem, v vsakem primeru lahko računa na pomoč socialistov, ki bodo vedno in v vseh okoli- ščinah proti diktaturi. Madžarski poli- tični krogi sklepajo iz te Peyerjeve izja- ve, da se bodo socialisti v bodoče še bolj približali legitimizmu in borbi proti dik- taturi.

Angleška sodba o ruski vojski

Ruska vojska že ni pripravljena za vojno na Daljnem vzhodu

Newyork, 19. oktobra. o. »Newyork Ti- mes« je objavil zanimive podrobnosti o razpravi, ki se je razvila na nelavni seji angleške vlade glede položaja na Daljnem vzhodu. Na tej seji je zunanji minister Eden podal daljši ekspeze. Nekateri mini- stri so že prej predlagali, da bi se za borbo proti Japonski angažirala Rusija. Eden pa je v odgovoru na to sugestijo s svojimi informacijami izrazil pravo senzacijo. Poudaril je, da z rusko karto ne bo mo- goče premagati Japonske. Po informacijah, ki jih je prejela angleška vlada, so bile ruske vojaške sile po zadnjih dogodkih hu- do oslabiljene. Gotovo je, da je v ruski vojski mnogo saboterjev, ki so doslej vselej uspešno opravičali svoj posel. Zaradi sa- botaže in nezanesljivosti ruskih oficirjev ni pričakovati, da bi se mogla Rusija uspe- šno boriti proti Japonski. To slabost bi la-

hko izrabila celo Nemčija in Ruse napad- la, tako da bi se morali braniti na obe strani. V takem primeru pa bi bilo treba računati z novo svetovno vojno.

Ruska vojska na Daljnem vzhodu je mnogo slabotnejša, kakor se splošno misli. Ta vojska tudi ne razpolaga baš s tako ve- likim številom letal, kakor poročajo razni listi. Nekateri ruski višji poveljniki so v pretekli zimi odredili, naj se preizkusi od- pornost letal proti mrazu. Veliko število letal je bilo tedaj popolnoma pokvarjenih. Tudi ruske železnice še zmerom ne zmo- rejo vsega prometa v vojnem času. Kon- centracija ruskih sil na Daljnem vzhodu bi trajala vsekar trikrat dalj časa, kakor predvidevajo ruski vojaški načrti. Japonci bi ta čas lahko s pridom uporabili za na- galo in popolno zmago nad ruskim orožjem.

Sirote — Lužički Srbi!

Nemške oblasti sistematično delujejo na tem, da bi čim prej germanizirale nara- dič Lužičkih Srbov. Ne privoščijo jim niti ene sole, prepovedujejo jim govoriti v svo- ji materinščini, uničujejo jim njihove kul- turne ustanove, skratka postopajo z njimi kakor s staroveškimi sužnji. Rajhsovske oblasti so razpustile vsa nacionalna in kul- turna društva, kakor »Domovina«, katoli- ško društvo sv. Cirila in Metoda, da, ce- lo znano staro, zaslužno in ugledno kul- turno-znanstveno ustanovo »Serbsko Matice« v Budišinu. Da so bila razpuščena pred vsem tudi vsa sokolska društva, se razume samo ob sebi. Takisto je bilo zabranjeno nadaljnje izhajanje edinega lužičko-srbske- ga dnevnika »Serbskih Novin«. Vsem tem društvom in ustanovam je bilo zaplenjeno vse imetje. Da so Sokolom pobrali tudi te- lovadno orodje in ga porazdelili med raz- ne sturmvereince, ni treba posebe naglaša- ti. Lužički Srbi so danes v rajhu izven za- kona in vzela se jim je vsaka možnost očuvanja svoje narodnosti, ker se jih je barbarski oropalo vseh predpogojev za na- cionalni in kulturni razvoj. Da bi se v tak- šnih razmerah mogli še držati kot narod, je več kakor dvomljivo! Da bi nas Sloven- ce zadela prav gotovo enaka usoda kakor Lužičke Srbe, ako bi v svetovni vojni zma- gali Nemčija in Avstro-Ogrska, je gotovo, saj je med vojno izšla že brošura (Theut- wart Weede), v kateri se je Slovincem na- povedovala po končani zmagovitvi vojni najbrezobzirnejša borba do končnega uni- čenja. Na to je današnja generacija že čis- to pozabila. Pozabila pa je na to zlasti gotova inteligencija, ki s prezirno zre na vse, kar je slovensko, da ne rečemo — ju- goslovensko ter je kar zamaknjena v nem- ške vzore in čita kol svoj evangelij razna Hitlerjeva glasila!

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO!

Politični odgovornik

Seja izvršnega odbora JNS v Beogradu

V nedeljo je imel izvršni odbor Jugoslo- venske nacionalne stranke sejo v stranki- nih prostorih v Kosovski ulici št. 5. Se- ja je trajala ves dan s kratkim odmorom popoldne. Predsedoval je strankin šef Pe- ter Živković. Poleg članov izvršnega od- bora, ki so bili vsi navzoči razen še vedno bojnega bivšega ministra Jurja Demetro- vica, so se udeležili seje tudi vsi senatorji in narodni poslanci, ki pripadajo stranki. V političnih krogih v Beogradu je vladalo za to sejo veliko zanimanje. Zvečer je glavni odbor JNS izdal o seji to-le službe- no poročilo:

Izvršni odbor JNS je imel skupno s se- naforji in narodnimi poslanci pod predsed- ništvom strankinega predsednika Petra Živ- kovića v nedeljo 17. t. m. popoldne in po- popoldne sejo. Razpravljal je o strankinih stališču napram politični situaciji, ustvar- jeni po zadnjih dogodkih. JNS ocenjuje kakor tudi dosedaj vsako politično akcijo v našem narodu in v našem državnem ži- vljenju z neomajnega stališča jugoslovenske- ga narodnega in državnega edinstva. V raz- pravi je prišla do izraza popolna soglasnost vodstva in stranke glede vseh aktualnih vprašanj.

Hrvatski socialisti in sporazum

V nedeljo so se sestali hrvatski sociali- sti v Zagrebu na ožjo konferenco, da se posvetujejo o političnem položaju in da zavzamejo svoje stališče napram najnov- šim političnim dogodkom. Konferenci je predsedoval Viljem Haramina. V svojem govoru je Haramina razpravljal pred vsem o sporazumu, sklenjenem med dr. Mačkom in beografsko združeno opozicijo. Pri tem je svoje somišljenke opozoril, da je so- cialna demokratska stranka že leta 1909. precizirala svoje stališče glede srbsko-hr- vatskega vprašanja, izjavljajoč: »Sodrug, gotovo se še dobro spominjate, da smo že leta 1909., izpostavljajoč se najhujšim pre- ganjanjem, na sestanku v Ljubljani spreje- li resolucijo o stališču delavskih slojev glede našega nacionalnega problema. Že takrat smo ugotovili, da so v nacionalnem pogledu Srbi, Hrvati in Slovenci en narod in da kot taki lahko zahtevajo eno enotno nacionalno državo. Šest in dvajset let po tem dogodku pa so dr. Maček, Ljuba Da- vidović, Aca Stanojević, Joca Jovanović, Adam Pribičević, Večeslav Volder in njih somišljeniki iznašli novo resnico, da so Sr- bi, Hrvati in Slovenci v nacionalnem ozri- tu trije posebni narodi, od katerih vsak ima pravico, da zahteva zase svojo poseb- no neodvisno in samostojno državo. Ljuba Davidović je to državno obliko krestil z imenom »zložene države«. Mi delavski predstavniki ne smemo biti ravnodušni na- pram takšnemu pojmovanju buržujske po- litike. Prepričani sem, da vsi somišljeniki z mano vred tudi danes odobravate zaključ- ke naše ljubljanske konference leta 1909. o srbsko-hrvatsko-slovenskem narodnem edinstvu. Mi smo za široko samoupravo, ker smo prepričani, da bi le-te donesle de- lavskim množicam mnogo več koristi, ka- kor kakšna parcelacija državnega ozemlja. Mi socialisti smo bili vedno za popolno de- mokracijo, za politične in državljanske svobode in za parlamentarizem po de- mokratskih načelih. Iz besedila sporazuma z dr. Mačkom pa je razvidno, da se sploh ne misli na uvedbo prave demokracije, še manj pa na izvajanje socialne pravičnosti. — Zaupniki so poročilo predsedujočega Ha- ramine z odobravanjem vzeli na znanje in sklenili, da se v najkrajšem času skliče šir- ša konferenca bivše socialistične stranke, na kateri bodo socialisti točno opredelili svoje stališče napram tako zvanemu spo- razumu.

Hrvatski klerikalci, Slovenci in »Slovenec«

»Hrvatska straža«, ki je, kakor znano, organ zagrebskega nadškofa-koadjutorja dr. Alojza Stepinca in obenem tudi glasilu hr- vatske Katoliške akcije, je te dni objavila značilno notico, naslovljeno na Slovence in na slovensko glasilo Katoliške akcije »Slo- venci«. Notica se glasi: »Te dni smo očis- tili »Jutru« šovinizem, ki je prikrit z ma- sko jugoslovensko ter obenem poudarjali, da pri nas Hrvatih takega šovinizma ni (!), ker bi sicer pri nas ne našlo toliko Sloven- cev zasluzka in bi ne zavzemali toliko služb. »Slovenec« je smatral za potrebno, da na to odgovori z zelo nejasno beležko. Vendar pa tudi iz teh pitkiških besed vi- dimo, da nam »Slovenec« daje svete in nas opominja, dasi ve, da mi na vse to ne mo- remo odgovoriti, kakor bi morali in mogli. Čudimo se »moralni« pisca beležke v »Slo- venci«, ki ni nima toliko uvidenosti, da bi pustil na miru ljudi, ki morajo molčati. Moralnih poukov od »Slovenca« mi Hrvat- ski organizirani katoliki ne potrebujemo, ker on nima kvalifikacije, da se postavlja v pozno pridigarja, najmanj pa taktar, ko gre za Hrvate! — Hrvatski bratec je pri- lepil, kakor je razvidno, prav krepko zauš- nico svojemu slovenskemu bratu

Carih, 19. oktobra. Beograd 10, Pariz 14.70 London 21.5475. - Newyork 494.50, Bruselj 73.225, Milan 22.88, Amsterdam 240.25, Ber- lin 174.60, Dunaj 80.20—81.80, Praga 15.20, Varšava 82.15, Bukarešta 2.95.

Proračun strokovnih nadaljevalnih šol

Za strokovno nadaljevalno šolo naj bi prispevala tudi večja industrijska podjetja

Ljubljana, 19. oktobra

Stroški za strokovne nadaljevalne šole v Ljubljani za šolsko leto 1937/38 so znatno narasli. Na proračunski seji šolskega odbora strokovnih nadaljevalnih šol je bil nedavno sprejet proračun, ki znaša 692.000 din ter je za 45 din višji od lanskega.

Lani so šole strokovne nadaljevalne šole 56 razredov, letos pa 57. Najmanjše število učencev v razredu je 20, največje pa 40. Po naredbi o strokovno nadaljevalnem šolstvu je uveden 9-mesečni in 10-urni tedenski pouk tudi v tretjem razredu, zato se je proračun zvišal. Za vzdrževanje šol prispevajo tudi zavjaci po 20 din šolnine na mesec, vendar pogosto ne zmorejo niti tega prispevka in mestna občina je morala mnogim odpisati dolg. Tudi nekateri mojstri, ki so se obvezali plačevati za svoje vajence šolnino, so ostali dolžni za več mesecev.

Razen banske uprave in mestne občine prispevajo za strokovno nadaljevalno šolstvo še manjše zneske Zbornica za TOI in njena združenja. ZTOI je lani prispevala 20.000 din, toda le po večkratnih intervencijah, medtem ko za letošnji proračun ni dala še ničesar pred proračunsko sejo. Združenja so lani prispevala do proračunske seje samo 890 din, letos pa 6.250, kar je največji znesek v zadnjih letih. Vendar pa združenja še vedno ne prispevajo dovolj. Če bi odpadlo na vsakega mojstra po 10 din za vajenca, kakor je sklenil šolski odbor, bi znašali prispevki pri 1.200 vajencih 12.000 din.

Šolski odbor strokovno nadaljevalnih šol v Ljubljani je lani upravljal 5 strokovno nadaljevalnih šol: splošno strokovno nadaljevalno šolo na Vrtači, strokovno nadaljevalno šolo za mehanične obrti na Ledini, strokovno nad. šolo za umetne in oblačilne obrti na Prulah, žensko str. nadaljevalno šolo za umetne in oblačilne obrti pri Sv. Jakobu in str. nad. šolo za stavbne obrti na Grabnu. Skupno je bilo ob koncu šolskega leta 1.200 učencev, 830 vajencev in 370 vajenk. Izdelalo je 1069 učencev, neopisanih za napredovanje v višje razrede je bilo 88, neizpajanih pa 43 učenec. Z uspehom je torej končalo šolsko leto 89,5%.

Indeksi za učno osebje znašajo 487.700 din. Pouk traja od 1. septembra do 31. maja. Kvalificirani učitelji prejema po 18 din za vsako efektivno uro, nekvalificirani pa po 15 din. V stavbi sklad bodo letos prispevali 19.000 din, in sicer obresti od hranilnih vlog stavbenega fonda. Indeksi bodo krili predvsem s prispevki oblasti in korporacij ter pričakujejo, da bodo prejeli 487.000 din. Mestna občina bo prispevala 260.000 din, banska uprava 200.000 din, združenja 7.000 din, in ZTOI 20.000 din. Mestna občina prispeva v gotovini 20.000 din, 60.000 din pa gre na račun stroškov kurjave, razsvetljave in snazanja. Mestna občina torej prevzema 37,57% izdatkov, medtem ko odpade na bansko upravo 28,9% in na ZTOI 2,89% izdatkov. Združenja prispevajo samo 1,01% vseh izdatkov.

Iz proračunske razprave je pa razvidno, da znesek 200.000 din mestne občine za strokovno nadaljevalno šolstvo nikakor ni tako velik, kakor se morda zdi na prvi pogled. Pomisliti je treba, da naše strokovno šolstvo nima primernih učil, knjig, ne svojih šolskih poslopij itj. Tako je pač razumljivo, zakaj si ne moremo obetati od našega strokovno nadaljevalnega šolstva kdove kakšnega napredka za obrt in splošno gospodarstvo. Zato bi moralo biti strokovno nadaljevalno šolstvo še posebno pri sru mestni občini in banski upravi, saj brez napredka v gospodarskih panogah zaostaja tudi mesto v svojem napredku. Ker so morali upoštevati predpis, da ne sme biti v enem razredu manj kakor 20 učencev, so morali združiti v skupnem razredu učencev več strok, kar zelo otežuje pouk.

Za strokovno nadaljevalno šolstvo bi naj po predlogih odbornikov prispevala tudi večja industrijska podjetja. Zastopnik Delavske zbornice je ugotovil, da pouk obiskuje po podatkih DZ samo 60% vseh vajencev.

Na seji je zastopnik mestne občine izjavil, da bodo lahko kmalu začeli zidati poslopje za strokovno nadaljevalno šolo in sicer bi naj šolski odbor našel posolilo, čim bi stavbni fond dosegel vsoto milijon din.

Na 4. Večji seji drž. in J. Miha, sta kmalovala iz širšega štedilnika.

Nato so bile izrečane še tolažilne tombole, ki so tudi kmalu posle. G. Cerar Anton je obljubil konac, tablice so ofrile po zraku in ljudje so odhajali domov, mnogi s veselimi obrazi, mnogi s upanjem, da bodo imeli drugo leto več sreče, ta pa tam si pa lahko glasil tudi kakšne kletvice. Agilni kamniški gasilski četi na krasno uspešno prireditvi prireditno čestitamo.

Iz Trbovelj

Nedeljski negomet. V nedeljo popoldne je gostoval v Trbovljah ljubljanski SK Grafika, ki je nastopila proti domačini SK Amaterju. Obe moštvi sta pokazali res fair play, kakršne le malokateri vidimo na naših zelenih poljih. Pri gostih se je najbolj odlikoval srednja vrsta in vratar, ki je odbil nekaj nevarnih strelcev. Moštvo Amaterja pa tokrat ni pokazalo svoje običajne igr. Vedstvo kluba je hotelo preizkusiti nekaj rezervnih igrarjev, ki se pa niso povsem obnesli, zlasti ne obramba, v napadu pa tudi ni bilo nekaj v redu. Dobra je bila v presledkih edino srednja vrsta in vratar. Tekmo je sodil prav dobro in vseskozi objektivno es. g. Bo-

»Lincoln« na šentjakobskem odru

All naj postane šentjakobski gledališki oder naše avantgardistično gledališče?

Ljubljana, 19. oktobra

V soboto 23. t. m. bodo šentjakobski odprli svojo gledališko sezono v Mestnem domu s vrhovitvijo Mrakove politične drame »Prezident Lincoln«. Šentjakobčani, ki z veliko ljubeznijo goje kot diletantje dramsko umetnost, hočejo, kakor vse kaže, ubrati novo pot v svojem nadaljnjem udejstovanju. Odločili so se za vrizarjanje gledaliških del, katere iz raznih vzrokov ne pridejo na repertoar v hišah s polkmetnimi igralci. Z načelnega stališča je treba to odločitev pozdraviti. Po »Lincolnu« bodo vrizarili Kranjčev »Skedenj«, katerega so te dni vrizarili mladi igralci v Ptuj. Uadi je bila usoda »Skedenja« podobna usodi »Lincolna«. Ova sta bila že skoraj sprejeta v repertoar Dram. Res je, da je uprava naše Dram. nekako suverena glede sprejemanja in odklanjanja del naših mladih dramatikov in namen te opombe ni, da bi upravi karkoli očitali. Načelno pa obojeja možnost, da imamo vredna dela, ki jih pokliče gledališče iz kakršnegakoli vzroka zavrne, pa bi morda bilo le na mestu, da bi jih vrizarili kak drug oder, ki bi s tem izvrševal nekakšno avantgardistično vlogo v razvoju naše gledališke kulture. Mladi naj sami o tem razmišljajo in odločijo. Šentjakobeška gledališča naj se jim pridruži. Nevarna bodo skupaj našli način in pot, po kateri bi se dalo uresničiti misel »avantgardističnega« gledališkega udejstovanja.

»Prezident Lincoln« je politična drama. Prikazuje borbo dveh svetov, to je Lincolnov svet, njegovo osebnost, ki ima svoje korenine v ameriški demokratični ideji. Douglasov svet, ki korenini v evropsko-feudalnem protidemokratskem območju. Borba dveh kulturnih in političnih svetov, ki se upravlja danes zaostro po vsem svetu do skrajnosti. Lincoln kot borec za svobodo in demokracijo nikakor ni za sodobnega zastare, marveč nam je še danes razumljivejši in bližji.

Drama prikazuje Lincolna kratko pred

36 Adalbert iz Trbovelj. V predmetki je rezerva SK Amaterja premagala SK Rudarja iz Hrastnika z rezultatom 7:1. Rezultat prvih moštov, t. j. SK Grafika: SK Amater pa je bil 3:8 (12), torej haker smo napovedali, da sta obe moštvi prav dobri in skoraj enakovredni.

— Pojav škratstva. Pred davci smo čitali v dnevnih, da se škratstva in davica v litijahom srozu zelo širita. Včeraj in danes pa se so pojavili tudi še v naši dolini nekateri alufali škratstva. Razumljivo, da je zavladalo med starši precejšnje vznemirjenje, saj je smano, da sta obe otroški bolezen zelo nevarni. Zdravstvena oblast je podvela še potrebne mere, da se ta bolezen v naših krajih ne bo razširila, starši pa naj vsak sumljiv pojav pri svojih otrokih javijo nemudoma zdravnikom, da bodo otroci opremljeni proti tej nalezljivi bolezni in da se podvzamejo ukrepi radi zavarovanja zdravih otrok pred obolenjem.

— Zadržna nedelja je bila prav ugodna za izletnike in planince, ki so izkoristili lep po vrase za obisk naših planin. Sonca sicer niso mnogo vili, toda navšli so se dobrega zraka. Bilo je pa v planinah precej hladno, zlasti na Sv. Planini, ki je precej izpostavljena južnemu vetru.

— Pet let po nedolžnem smrti. Včeraj dopoldne se je pričela v bivši porotni dvorani zanimiva razprava proti 40-letnemu Jakobu Rozmanu in 40-letnemu Mihaelu Ivanuši, ki sta bila pred leti zaradi umora proučevala Ane Tomažič s Pavlovskoga vrha obsojena na 15 in 20 let ročnice. Ivanuša je sorodnik pokojnice, ki ji je dalj preužit. Tomažičovo so pred leti našli v sapušni kočiji mrtvo in sum umora je padel takoj na Ivanuša ter njegovega prijatelja Rozmana. Ker nista mogla dokazati nedolžnosti, sta bila obsojena. V zaporu je Rozman pridno zbiral dokaze o svoji nedolžnosti. Potom svojega zagovornika dr. Šnuderla je zbral toliko novega gradiva, da je veliki kazenski svet dovolil obnovo procesa. Razprava je trajala ves dan. Zvečer ob 19. je bila končana. Jakob Rozman je bil oproščen, ker se je izkazalo, da je nedolžen.

— Zaradi živčne bolezni se je obesil. V nedeljo popoldne je Marija Trafela našla na podstrežju svojega stanovanja na Pobrežki cesti 46 mrtvega svojega 37-letnega moža Emerika. Bil je obesen. Vsaka pomoč je bila brezuspešna. Mož je izvršil samomor zaradi neozdravljive živčne bolezni. Pokojni je bil znan kot vreden orožnik, a je bil nedavno zaradi bolezni upokojen.

— Zepar na plesu. Na neki veselici v Mariboru je bil mesarski pomočnik Janko Golšek kaj neprijetno presenečen, ko je ugotovil, da mu je med plesom neznan žep izmaknil precej rečno listnico. Tatvina je prijavljena policiji.

Beleznica

KOLEDAR

Danes: Torek, 19. oktobra katoličani: Peter Alk.

DANASJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Razveličevali.

KINO IDEAL: Princesa in muzikant.

KINO SLOGA: Mali pomorščak (Shirley Temple).

KINO UNION: Njena ljubezen—njena bol.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Ba-

hovec, Kongresni trg 12, Komotar, Vr. Tržaška cesta.

Izpod sira

Mal polži drž poglavitni ljubljanskega kolodvora na oltar:

Ce sediš na toplem in na mehkem, pa pride tvoj bližnji in te poprosi, da bi mu dovolil pogreti se pri tvoji peči in postigati iz sklada, kar je ostalo tebi, mu bo ustregel ali pa ne. To je odvisno od tvoje srca, od tvoje usmiljenosti in srčne omike. Recimo, da imaš trdo srce in da tvoj bližnji zaman trka nanj. Trka pa vztrajno, ne da se odgnati, ker trdno upa, da se mu bo končno le odprlo, saj je zapisano: »Kdor išče, najde, kadar trka, se mu bo odprlo.« Ti bi se ga pa rad odkrižal, ker ti v svoji nadležnosti že preseda. Kako najlažje storiš to? Postani trditelj in razkolji se čez pol. Ena polovica naj ostane doma, druga pa pošli kamorkoli. In ko se zgodi naslednji povelje pri tvojih prvi polovici, mu poredi, da je vse odvisno od tvoje druge polovice. Potem se bo napotil k drugi polovici in ta mu bo odgovorila enako. Prišel bo zopet nazaj k prvi polovici in tako bo romal od polovice do polovice, dokler ne bo omagal in legel v grob. Maza se bo do zadnje ure s potrepeljavstvom, ki je božja maša, pa bo vse v redu.

V petek zvečer smo slišali na predava-ju, da ljubljanska železniška direkcija trdi, da je samo izvršni organ generalne direkcije in ne more brez nje ničesar ukrepati. Generalna direkcija v Beogradu pa trdi, da je vse odvisno od predlogov ljubljanske železniške direkcije.

»Slovenskemu domu« v odgovor

Ljubljana, 19. oktobra.

Dvomisliva čast nas je doletela, da nas je v večeršnjem »Slovenskem domu« nekdo poučil, kaj je krščanska ljubezen do bližnjega. Zgodilo se nesreča, povzeto te avto ali brone konj, da oblesiš na cesti ves okrvavljen. Potreben si pomoči, usmiljenja, ker si sam ne moreš pomagati. Ali pa te napade razbojnik in ti zasadi nož med rebra, da ti začno moči hitro pojemati in da se ti bliža zadnja ura. Tedaj si pomoči še bolj potreben, ker tudi umirajoči ne verjame, da bo že umrl. Dobri ljudje pokličejo reševalno postajo, a tam vprašajo, kdo bo poravnal račun, če pošljejo pote rešilni avto, da te prepelje v bolnico. Na reševalni postaji jih nič ne zanima, da si človek in da ležiš v lastni krvi morda v zadnjih zdihljajih. Ne, to jih ne zanima, pač pa jih zanima, kdo bo plačal prevoz. Na reševalni postaji imajo namreč poseben pravilnik, ki pravi, da je treba pomagati samo tistim in reševati samo tiste ljudi v nesreči in nujni sili, ki lahko sami ali kdo drugi zanje tekoj poravnajo račun. Prevz mora potrditi uradni zdravnik, občina, bolnišnica blagajna ali pa oseba, zmožna plačati. Če tega potrdila ni, lahko človek na cesti izkvravi in izžene svojo blago dušo naravnost v naročje tistemu krščanskemu učitelju ljubezni do bližnjega, ki je napisal v večeršnjem »Slovenskem domu« na naš naslov tako lepe besede v pouk.

Mi res nismo vedeli, kaj je krščanska ljubezen do bližnjega, zdaj pa vemo, ker smo zvedeli iz te katoliškega lista. Vendar si pa upamo ponovno protestirati proti takim pravilnikom reševalne postaje, ki pušče človeka umirati na cesti, ker nimajo uradnega potrdila, da bo plačan prevoz v bolnico. Proti temu smo protestirali, ko »Slovenski« list je izhajal in bi bomo protestirali, ko ne bo več izhajal, če bo reševalna postaja še vedno imela tak pravilnik. Kaj če bi gospodje ta famozni pravilnik izpremenili tako, da bi se reševalna postaja zanimala za uradno potrdilo in plačilo potem, ko je nujno pomoči potrebnega človeka že spravila v bolnico? Poskusite, morda bo pa šlo, če ne nasprutje preveč ljubezen do bližnjega. Sicer pa poznamo tudi poklice, pri katerem gre plačilo pred ljubeznijo.

— Iz uredništva. Zadnje dni smo prejeli več dopisov v zvezi z odhodom go. Zlate Gjunjenčevič v Beograd. Teh dopisov pa ne moremo prebrati, ker uredništvo ne ve, kdo jih je pisal. Pisci namreč niso podpisani, na anonimne dopise pa ne uredništvo ne more odgovoriti.

Ljudje na zatožni klopi

Vsak se ji po svoje približa, vsak se po svoje vede na nji

Ljubljana, 19. oktobra

Ena izmed zanimivih, napetih in duhovitih Sherlock Holmesovih zgodb pripoveduje, da je ta slavniti Doylev detektiv nekod po zelo enostavnem sklepanju ugotovil obtoženčovo nedolžnost po načinu se denja tega obtoženca na zatožni klopi. Kakor vse genijnosti, ki jih je Doyle napisal, tudi ta o načinu sedenja in vedenja obtoženca na zatožni klopi ni brez stvarne podlage. Vsak obtoženec se po svoje približa tej klopi in vsak po svoje sede nanjo ter vsak po svoje se na nji kreta med zasliševanjem. Tudi loči se vsak na svoj način od nje. Zato nismo Sherlock Holmesi, da bi znali presoditi po sedenju v senatni dvorani o krivdi ali nedolžnosti obtoženca, pač pa se redko kdaj zmotimo glede obtoženčevega značaja, ko ga presojujemo iz poročevalske klopi, med tem ko obtoženci kajko na začetek razprave. Značaj se namreč razodeva v teku razprave, ko sodniki vrtajo z vprašanji po obtoženčevi vesti. Plegmatiki, koleriki in sangviniki se razkrinkajo ob tej priliki in seveda tudi nesramneži, drzneži, zakrknjenici in potuhnjenci.

Tako na primer stopajo v sodno dvorano elegantno oblečeni mladenci, ki jim ne pride na misel, da bi pozdravili ob vstopu in še manj, da bi dostojno sedli na zatožni klopi. Sedejo nanjo, kakor da bi bili v baru. Prekrižajo noge in vtaknejo roke v žep ter se cinično posmehujejo. Sodniki jih spomnijo, da na sede v gostilni in jim velijo roke vzeti iz žepa. Med razpravo se zadržajo na sodnike in na priče, dokler jim predsednik ne zagrozi za disciplinsko kaznijo. Z eno proti tisoč bi lahko stavili, da je tak obtoženec kriv. Samoočrambni instinkt mu narekuje prostost in docela neamiselno komedijsko vedenje, s katerim bi imeli morda kaj uspeha v družbi svojih sovratnikov. Tako mimogrede omenjamo to, ker je nesramno in predrzno se vedeti gostov na zatožni klopi čedalje več.

POGODBO MU JE IZVABIL

Bivši avtoprevoznik Rabič Jožef je bil obtožen prevare v škodo posestnika Grosa iz Kovorja. Obtožnica je trdila, da je Grosu izvalil dve hranilni knjižici z vlogo 42.000 din in pogodbo, s katero se je obtoženec zavezal plačevati Grosu v mesečnih obrokih dolžno vsoto. Glede knjižice je bilo kmalu pojasnjeno, da jo je Gros izročil obtoženecu kot posojilo. Da je šlo za posojilo, je obtoženec sam priznal, vendar je sodniku skušal obenem dopovedati, da mu je Gros knjižici podaril. Med obtoženecem in Grosom hčerjo se je nekaj pletlo, pa je končno vse šlo po vodi. Obtoženec je hotel reči, da je dobil knjižico nekako na račun dote. Ako bi to bilo res, bi stari Gros ne zahteval plačevanja pogodbe za posojilo in bi mu obtoženec ne vrnil na ta račun več okrog 8000 din.

Rabič je torej dobil dve knjižici in ju prodal za 33.000 din ter kupil avto za 36.000 din. Ta avto so mu pet mesecev pozneje prodali na dražbi za — 3100 din. Po vsem tem je prišel obtoženec 7. junija v Kovor in je izvalil ob starega Grosa pogodbo o danem posojilu. Rekel je, da jo mora kolikavati. Gros mu je dal pogodbo, obtoženec je nekaj šaril, kakor da hoče pritisniti koleke na papir, ko je pa imel pogodbo v rokah, jo je pobesal v žep in z njo izginil. Sodnik ga je oporenil obtožbe, da ga Gros ošeparil za knjižici, spoznal pa ga je krivega, da je izvalil Grosu pogodbo za lažno pretvzeto. Obsojen je bil na mesec dni zapora pogojno na 2 leti. Obtoženec branilec je praviel priziv proti kaznovanju.

TAJNE RAZPRAVE

Neki trgovski pomočnik iz Ljubljane je bil obsojen na 2 mesece zapora pogojno za 2 leti, ker je nekemu dekletu odpravil plod z operacijo, katero je izvršil z navadno — žilico. Dekle, ki je bilo tudi obsojeno na mesec dni zapora pogojno za 2 leti, si je zdravilo posledice te operacije z žilico v bolnišnici polne tri mesece. Neka prijateljica, ki je dekle peljala k temu famoznemu trgovskemu pomočniku, je bila pa obsojena na 1200 din denarne kazni pogojno za 2 leti.

Neki brivski mojster iz Ljubljane je bil obsojen na 1200 din denarne kazni ali 20 dni zapora pogojno za 2 leti, ker je zagrešil prestopke zoper javno moralo z neko komaj 10 let staro deklico. Kazen je bila mila, ker je bilo dokazano, da je dekle dejanje storil v polni pijanosti in ker ni bilo hujših posledic za zdravje mlade žrtve.

Neka gospodična iz Ljubljane je bila oproščena obtožbe, da je okužila svojega fanta s spolno boleznijo. Izkazalo se je namreč v teku preiskave, da je sama bila žrtev svojega fanta, ki je bil tak ne-sramen, da je krivdo zvalil na dekle, čeprav se je pred intimnim poznanstvom z dekletom zdravel na dermatološki oddelku v ljubljanski bolnišnici.

Gasilska tombola v Kamniku

Kamnik, 18. oktobra

V nedeljo je priredila prostovoljna gasilska četa v Kamniku običajno vsakoletno tombolo. Lepo jesensko vreme in krasni dobinki so privabili v Kamnik ogromno število ljudi iz bližnje in daljne okolice. Kmalu po 12. uri je postal Kamnik silno živahen. Prihajali so od raznih strani s kolesi, vozovi itd. Mestni park poleg gasilskega doma je bil skoraj premajhen, da bi mogel sprejeti toliko ljudi. Bilo jih je do 4000 tako, da so mnogi morali ostati zunaj na cesti in tam čakali na svojo srečo. Tombola se je pričela točno ob 15. uri, ko je predsednik čete g. Cerar Anton pozdravil navzoče in se jim zahvalil za obilno udeležbo. Izjavil je, da vidi pri tako obilnem posetu ne samo zanimanje za igro in lepe dobitke, temveč tudi, da vlada med ljudstvom zanimanje za gasilske čete in spremlja s simpatijami njihov razvoj in napredek.

Igralo se je samo na čimkvine in na tombole in sicer je bilo 170 čimkvinov, 15 glav in 15 naknadnih tolažilnih tombol. Številke je vlekla mala Verica Ravnikar, hčerka delavca iz Suhadol. V početku je šlo hitro in gladko. Strinjavši številke je bilo že klicanih in nihče se še ni oglašil pri komisiji. Ko pa je bila poklicana 15 številka, je kot prva prišla na oder gđ. Komar Pavla iz Kamnika in odnesla prvi čimkvin. Tako je šlo naprej, pri vsaki klicani številki je prišlo na oder več erečnih dobitnikov in skoraj mrak je že legel na zemljo, ko je g. Cerar javil, da čimkvinov ni več in se igra samo še za tombolo. Razburjenje je naraščalo od minute do minute, dokler ni bila klicana številka 65, ki je prinesla g. Mihi Rihtarju, sinu trgovca iz Doba pri Domžalah prvi dobitek šivalni stroj. Zopet je bilo klicanih nekaj števil. Pri številki 10 se je zopet ustavilo in srečni igralci so prišli po možka in ženska kolesa. Dobili so g. Cerar Vilko iz Kamnika možko kolo, Zveržina Benedikt, kmet iz Brezje možko kolo, Ogrin Jerica iz Mengša možko kolo, Kladnik Anica iz Kamnika dva stola, Rems Neška iz Kamnika blago za možko obleko, Vovoda Anton iz Kamnika kake vreče moke, Gruden Ivana iz Godiča otroški voziček, Koželj Fortunat iz Kamnika dojni plašč, Sedja Olga, hčerka oči-

Revija naših krajev

Ljubljana, 19. oktobra

»Jugoslovenska revija«, ki že peto leto smotreno in zgledno dela propagando za naša kraje, je pravkar izdala svojo dvojno številko za september in oktober, ki jo je, kakor vse dosedanje, vzorno tiskala Narodna tiskarna.

Iz vsebine nove številke omenjamo prof. Fr. Vidličev »Pregled letošnjega tujkega prometa na Hrvaškem Primorju«, članek »Doseg let dela Tujkoprometne zveze v Mariboru«, ki ga je prispeval celjski magistratni direktor g. Ivo Šubie, VI. Regalyjeve članke »Kraj, ki ima edinstven pogled s vtiki iz Slatine Radencev«, »Na grobovih naših davnih prednikov« in »pregledom ornamentov na starih slovanskih nagrobnikih iz XIII. stoletja in« »Nekaj utripov z našega Jugoslovenskega« ob 25letnici osvobodjenja Južne Srbije, prof. Fr. Bašev prispevek »Gradovi v Mariboru in okolici«, Zl. Gorjanov »poročilo« od Lušaka do Prijazca in naposled pregled letošnje turistične sezone v Dubrovniku, ki ga je sestavil tamošnji direktor Putnika g. Z. Vekarić.

Novo število »Jugoslovenske revije« krasni spet mnogim lepim in izvirnim slik, prav poseben poudarek pa dajejo reprodukcije umetniških slik znanege nemškega slikarja Petra Dörpla, tipov iz posameznih, posebno južnih pokrajin naše države.

»Jugoslovenska revija«, ki jo že pet let ureja novinar g. Vladimir Regally, potrjuje z vsako novo številko, da ji pripada med jugoslovenskimi revijami po opremljenosti in vsebini vodilno mesto. Revija naših krajev, ki bi jo morali naročiti zlasti vsi javni lokali, najpotebje priporočamo. Naroča se pri upravi v Ljubljani. Književna ulica 5, celoletna naročnina znaša samo 100 din.

Iz Poljčan

— Nesreča rudarja. V petek se je tamkajšnjemu rudarju Zdošaku Ledviku v rudniku Stanoveko pripetila pri delu v jami nesreča, ki ga bo nekaj tednov onemogočila za delo. Ko je kopal premog, se je z desne strani sesula nanj večja plast zemlje s premoženo vrel. Zgrebalo mu je desno nogo pod koleno in mu jo strlo. V bližini nahajajoči se delavci so, ko so čuli krič, prikočili takoj ponorečenemu tovarišu na pomoč. Ko so ga rešili nevarnega območja, so ga odnesli iz jame k banovinskemu zdravniku, ki mu je nudil prvo pomoč. Ranjenca z zlomljeno nogo so odpramili potem v bolnico. Želimo ponorečenemu rudarju, ki ga čaka doma družina, da bi čim prej ozdravel.

— Avto ubil konja. V soboto se je na banovinski cesti med Lovnikom in Poljčani pripetila prometna nezgoda, ki je zahtevala za žrtev lepo rejeno konja. Trčala sta skupaj tovorni avto posestnika D. A. iz Lovnika ter dvoprežni voz gos. Babjana Antona iz Drače vasi pri Ločah. G. D. A. je v soboto ob 2 zjutraj vozil iz Lovnika v Majšperk gramoz. Ko je vozil s svojim tovornim avtom prazen nazaj, je od nasprotni strani privozil z vozom posestnik H. Pri srečanju je tovorni avto zadel levega konja s tako silo, da mu je razparal trebuh. Konja so morali na licu

S P O R T

uprava „Slovenskega Naroda“
Ljubljana, Knafljeva ulica šte. 4

Sušenje sadja omejuje žganjekuho

Lani in letos je bilo pri nas sezidanih 70 večjih sušilnic

Ljubljana, 19. oktobra. Za slovenske razmere je posebno značilno, da se jeseni začne silno množiti poba, pogosto celo v takšnem obsegu, kakor da Slovenija ne leži v Evropi. Ko obsojamo divjaštvo, ki se manifestira na deželi najbolj v sezoni žganjekuho in novega mošta, gledamo navadno na zadevo samo s stališča morale in srčne omike, ne pomislimo pa, da pokvarjenost ter divjaštvo ne izvirata iz same človeške narave, temveč, da imata globlje, sociološke vzroke. Lahko bi rekli celo, da je poba v deželi mnogo bolj kriva zaostlost v kmetijski panogi in socialna struktura kakor pokvarjenost ljudi sama na sebi. Čim bolj racionalno ter smoteno bodo kmetje pridobivali in privlačili dobrane za porabo, tem več smotnosti bo tudi v porabi, tam manj bo pijančevanja in bede, ki je glavni vzrok vsega zla. Ob tej priliki hočemo samo dokazati z enim primerom, da je zloglasne podivjanosti pri nas kriva v veliki meri neomotnost v pridelovanju, predelovanju in razpečavanju dobrin v kmetijstvu.

PROKLETSTVO ŽGANJEKUHO NA KMETIH

Dovolj značilno je že, da je največ poba in da je največja beda v podeželskih krajih, kjer kmetje, odnosno kočarji kuhajo največ žganja. Ti krajci so navadno v socialnem in kulturnem pogledu najbolj zaostali. To je vpravljen preraselostno in nihče ne more tajiti, da je globlja zveza med zaostlostjo, bedo, poba in žganjekuho. Kjer je žganjekuho zelo v navadi, navadno tudi ni na visoki stopnji sadjarstva, čeprav je samo po sebi razumljivo, da žganje kuhajo iz sadja in trovin predvsem v krajih, kjer pač pridelujejo precej sadja. V krajih, kjer je sadjarstvo na višini, kjer pridelujejo predvsem zlatno sadje, kuhajo žganja manj, ker pač prodajajo zlatno sadje in delajo iz njega sadjeve. Slabo sadje, kislo in drobno, pogosto celo necepljenih dreves, pač ni skoraj za nobeno drugo rabo kakor za žganje. Skoraj vse žganje, ki ga skuhajo kmetje in kočarji, porabijo sami, pogosto že med žganjekuho, ko ga pijejo za toplega. Od tega žganja nimajo nobene gospodarske koristi, ker ga ne prodajo. To je v resnici samo surogat za kruh. Zjutraj pijejo žganje, ki jim nadomešča zajtrk in prijetna toplota, ki se razljuje po telesu za užitek žganju, jih prepeči, da pozabijo na glad. Zato ima pač tudi globlji pomen, da v krajih, kjer kuhajo mnogo žganja, žanje tudi najbolj jetika.

V STARIH ČASIH SO KMETJE SUŠILI VEČ SADJA

Pred pol stoletjem so pri nas na deželi sušili mnogo sadja v tako zvanih pušnicah. Teh sušilnic je še mnogo na Gorenjskem, a večina jih je že opušenih in razpadlih. Zanimivo bi bilo potegniti paralelo med opuščanjem sušenja sadja na račun žganjekuho in primerjati, kako so se množili od desetletja do desetletja poba. Znanstveniki bi najbrž tudi lahko zasledili zelo jasne sledove degeneracije med našim narodom, čeprav nečemo trditi, da je edini vzrok telesnega in duševnega propadanja ljudstva pri nas krivo samo žganje. Hočemo samo naglasiti, kako značilno je, da so se pred desetletji na kmetih sušili mnogo sadja in konzumirali manj žganja ter da je bilo tedaj manj poba in ljudje so bili bolj zdravi. Zdi se, da se je začelo propadanje v večjem obsegu po vojni. Prejane tase so na kmetih konzumirali mnogo suhega sadja. Reči je treba, da suho sadje, zlasti če je pravilno posušeno, mnogo lažje in bolj domačega kruha kakor žganje, saj je prava delikatesa in ima veliko hranilno vrednost. Kjer sedaj še suše sadje, je sušenje zelo primitivno, v krušnih pečeh. Na ljubljanskem trgu prodajajo tako slabe krljice, da mora biti človeka sram, če je že kdaj videl pravilno posušeno sadje. Domačega suhega sadja, kakršno bi smelo priti na trg in v trgovine, sploh ni napredaj.

PRAVILNO POSUŠENJE SADJE PRAVA DELIKATESA

Revnejši meščani sploh ne poznajo suhega sadja kot živila, saj je pri nas prava delikatesa: prodajajo ga v delikatesnih trgovinah, svedo pa o delikatesnih cenah, ker je — kalifornijsko, kalifornijsko suho sadje — elovi po vsem svetu, vendar pa to še ni razlog, da bi ga morali uvažati. Pravilno, naše domače suho sadje, v naših sušilnicah, lahko tudi doseže kvaliteto drugega uvoženega sadja.

70 NOVIH VELIKIH SUŠILNIC

Veseli nas, da so se tudi naši sadjarji končno zganili; lani in letos je bilo pri nas sezidanih v sadjarskih okoliših s pomočjo banke uprave 70 večjih sušilnic, ki služijo ne le sušenju sadja, temveč tudi so-

živja, gob in celo koruze. Prevladuje sistem dr. Stojkovića, posnetek kalifornijskih sušilnic. Dosedanji uspehi so lepi, čeprav se bodo kmetje šele sčasoma navadili pravičnega sušenja. Da se sadje dobro posuši, ali bolje rečeno, konzervira, ga je tudi treba pravilno pripraviti za sušenje, olupiti in narezati v kolobarjih. Razen Stojkovičevih sušilnic je zbudil veliko pozornost tudi domači Watz-Podgorškov sistem sušilnic. W-Podgorškova sušilnica suši izredno hitro in dobro. Sadjarji so z novimi sušilnicami zelo zadovoljni. Večja sušilnica, ki lahko prevzame od 200 do 400 kg sadja hkrati, ni niti draga v primeri z velikimi koristmi, ki jih nudi vsemu okolišju. Stavbni stroški znašajo 7000 do 9000 din. Kakor rečeno, sušilnice lahko služijo tudi za konzerviranje sadja in got, kar je posebno pomembno. Kmetje se bodo odsele lahko tudi pozimi hranili z zelenjavo in sočivjem, ko organizem posebno pogreša vitaminov hrano.

POVPRAŠEVANJE PO SUHEM SADJU V INOZEMSTVU

Sušilnice pa ne bodo koristile samo kmetom, saj sadjarji ne bodo sušili sadja le za domačo porabo; prodajali ga bodo in suho

sadje bo postalo na trgu izredno pomemben artikel. Naj opozorimo samo na to, da je v inozemstvu veliko povpraševanje po dobrem suhem sadju. Toda za izvoz pride predvsem v poštev večja količina suhega sadja, po vagonih, in zdaj naši sadjarji se ne morejo nuditi blaga izvoznikom. Čim bo produkcija suhega sadja večja, bo treba še organizirati prodajo.

SADJE — NAŠ VSAKODNEJ KRUH

Koristi posušenega sadja so posredne in neposredne; ne gre samo za neposredne gospodarske koristi. Ni samo hipoteza, da sušenje sadja omejuje žganjekuho, temveč je tudi dokazano. To se je pokazalo, čim so začeli okrotovati prva sušilnice. Že zaradi tega bi bila potrebna propaganda za sušenje sadja in bilo bi treba podpirati zidanje velikih, skupnih sušilnic. Banaka uprava ima v programu zidanje sušilnic, večjih za večje sadijske kraje v dolinah, in manjših za gorske kraje prihojnih let. Z zidanjem sušilnic in skladišč za sadje raste tudi čedalje večje zanimanje za sadjarstvo med kmeti. Sadjarstvo je sozračno mlada kmetijska panoga in kmetje so se šele zadnja leta začeli zavedati njegovega velikega pomena. Dobri sadjarji se zdaj tudi že zavedajo, da se jim pri pridelovanju sadja ni treba bati nadprodukcije. O nadprodukciji v sadjarstvu lahko govorijo le ljudje, ki imajo pri tem skrite namene, ali pa nevednost. Možnosti porabe sadja je nešteto in, kakor kaže začetek velikopoteznega sušenja, vseh doslej še nismo niti poznali. Sadje, ki je med živili menda najbolj zdravo, bi moralo postati naš vsakodnji kruh.

Moč ruskega letalstva

Rusi izdelujejo najmodernejša letala po ameriških modelih

Če se bo Sovjetska Rusija zapletla v vojno z Japonsko ali s katero koli drugo državo, bo igralo veliko vlogo ameriško orožje. Po ameriških modelih in patentih je namreč Rusija izdelala svoje motomehanično orožje. Po tipih ameriških letalskih motorjev Whirlwind izdelujejo zdaj v Rusiji sijajne motorje za lovsko in bombarderska letala. Najpomembnejše čez leto dni pa začne Rusi izdelovati v velikem številu ameriška lovška letala značke Vultee. Blizu Moskve građe zdaj ogromno tovarno za letala, ki bo po obsegu in kapaciteti znatno večja od sloveče tvornice Vultee v Santa Monica v Kaliforniji. V tej tvornici bodo izdelovali enomotorna brzoletala. Pri gradnji tvornice so zaposleni tudi ameriški inženirji, ki jim je že zdaj za njihovo sodelovanje s pogodbo zajamčena nagrada en milijon dolarjev.

Vrhovni poveljnik sovjetskega vojnega letalstva Aleksis

Tudi blizu Azovskega morja imajo Rusi veliko tovarno letal, kjer je zaposlenih 15 ameriških inženirjev. V tej tvornici građe hidroplane in velika prometna letala. Število ruskih vojaških letal ni točno znano. Bo jih pa od 3.000 do 5.000, kakor pač računamo tudi letala starejših tipov. Ni pa izključeno, da so ti podatki že zastareli, kajti izdelovanje letal organizirajo zdaj komisarijat obrambne industrije, ki je od svoje ustanovitve silno povečal proizvodnjo. Pomočnik vrhovnega poveljnika sovjetskega vojnega letalstva Hripin je letos v januarju izjavil:

»Po svojem številu, kakovosti, opremljenosti pilotov, enotnosti in pripravljenosti na žrtve je sovjetsko letalstvo mnogo močnejše od letalstva katerekoli kapitalistične države.«

Letos 1. maja je krožilo nad Rdečim tr-

gom v Moskvi blizu 1.000 vojaških letal, mnogo pa tudi nad vsakim večjim sovjetskim mestom. V primeri z letali, ki so jih videli udeleženci proslave 1. maja lani, se je letos število modernih bombarderjev silno pomnožilo. Lani je bilo izmed 755 letal na paradi 30 dvomotornih hitrih in za pilotiranje lahkih bombarderjev, letos jih je bilo pa izmed 801 že 136. Število lovskih letal je padlo od 375 na 260, toda samo na moskovskem nebu, ker drugi bodisi niso startali ali pa so sodelovali pri proslavi 1. maja drugje. Zdi se, da so sovjetsko letalstvo okrog 200 orjaških štirimotornih bombarderjev, v katerih je prostora za 1200 moč treh 150 težkih in 18 lahkih strojin. Vsak član posadke ima padalo, da se lahko spusti sovražniku za hrbet, obenem je pa pripravljeno padalo tudi za vsako strojino.

Najnovejših sovjetskih vojaških letal še noben tujec ni videl. Toda sodeč po uspehih ruskih letalcev v Španiji, po presenečenju in zadregi Francovih vojaških strokovnjakov, so ta letala nekaj posebnega. Vsako letalo ima dve strojni puški na krilih in pilotu je treba samo pritisniti na električni gumb, pa že obe streljata. Razen tega ima vsako letalo po eno strojno točko tudi zadaj in majhen top, ki strelja med obrati skozi propeler. Razen teh modernih letal ima Rusija več sto starejših dvokrilnikov in ta letala sodelujejo navadno pri proslavah. To so zastarela letala in v moderni vojni bi se ne obnesla. Z najmodernejšimi letali pa Rusija seveda neče na nobeno razstavo. Ta letala so raztresena po vseh letališčih od Leningrada do Vladivostoka, po potrebi bi se pa takoj zbrala na enem kraju.

V splošnem lahko rečemo, da je Rusija poseben dobro oborožena in pripravljena za vojno v zraku. To je razumljivo, saj je moral iti razvoj ruske vojne industrije v smeri letalstva, ker je Rusija tako ogromna, da je silno težko prevažati vojsko s potrebno hitrostjo od ene strani države na drugo. Vse drugače je pa z letali, ki potrebujejo tudi za ogromne ruske razdalje le en dan ali dve noči. V zvezi s tem se čudno sliši sodba, ki jo je izrekel nedavno o vojaški moči Sovjetske Rusije angleški zunanji minister Eden. Preveč je bilo prej že glasov celo iz ust inozemskih vojaških strokovnjakov, da je Rusija naravnost silno oborožena, da bi mogel človek kar tako verjeti Edenovim besedam. Morda je govoril angleški zunanji minister tako omalovažujoče o ruski vojski zato, da bi pomiril in uspaval Japonce ali pa je imel pri tem še druge namene. Je pač diplomata in kot tak redko govori to, kar misli.

NADOMESTILO ZA MOŽA

Neki ženi umre mož in ko jo prijateljica čez nekaj let vpraša, zakaj se drugič ne omoži, ji odgovori:

— Čemu bi se pa mogla, saj imam skromno pokojnino, papigo in mačko.

— To vendar ne more biti nadomestilo za moža!

— Kako da ne? Jaz ne vidim tu nobe-

ga razlike. Pes ves dan reče, papiga se dere, maček se pa potepa po cele noči. Ali je z možem drugače?

Velik uspeh pariške razstave

Gospodarski krogi Pariza zahtevajo, naj se svetovna razstava v Parizu podaljša še na leto dni. Svojo zahtevo utemeljuje s tem, da je princisa razstava veliko gospodarsko poživljenje in da imajo trgovina, promet in zabavišča ogromne dohodeke. Parobrodne družbe so izračunale, da je narasel promet v primeri z lanskim letom za 270%. Za znižano vozmino na francoskih železnicah je prošlo 750.000 tujcev, od teh 250.000 Američanov. Verčevalice je posetilo čez petletje 1.750.000 tujcev, Louvre pa 750.000, dočim jih je bilo prejšnja leta samo 250.000.

Tudi potreba živili je silno narasla. V avgustu in septembru je šlo v primeri z lanskim letom podkruh milijon kilogramov mesa več in veliki pariški hoteli so porabili v teh dveh mesecih pol milijona meterških stotov premoaga več, nego lani. Pariška gledališča so kazala poleti 40 milijonov frankov ali 150% več, nego lani. Gledališke uprave so se morale letos prostovoljno odpovedati državnim podpori.

Umetni otok perejo

Iz morskih valov je že poznal umeten otok, ki ga gradi mesto San Francisco za svetovno razstavo leta 1939. Na morsko dno so postavili temelje umetnega otoka. Delali so nepretrgoma od lanskega leta. Zaposlenih je bilo 1000 delavcev v treh izmenah. Na temelje so nasuli dovolj visoko goro peska, da se je izravnan izpremenila v otok, dolg tri kilometre, širok podrug kilometra in širleč 3 metre in pol nad morsko gladino. Ta, s sloveško roko iz morja pričarana celina, leži sredi ogromnega mostu nad Zlatim zalivom med San Franciscom in Oaklandom. Umetni otok je zvezan z naravnim otokom, ki služi mostu za oporo.

Leta 1939 bodo že stala na bivešem kupu peska krasna poslopja, med njimi bodo pa urejeni lepi parki in vrtove. Vse je že pripravljeno, da lahko prično polagati temelje, razstavljati paviljonov. Toda vrlov in nasadov še ne morejo urediti na umetnem otoku, ker je morski pesek preveč preprojen s soljo, tako da bi ne moglo na njem uspraviti nobene rastline, razen morskih. To pa Američanov ne more ovirati. Svoji umetni otok so jeli priti. Napeljali so nanj ogromne cevi, iz katerih bruhla sladka voda, tako da bo ves umetni otok nekaj časa poplavljen z vodo. Skozi pesek pronic sladka voda v morje in odplavlja sol. Tako bo nekega dne pesek čist. Potem ga bodo pomešali s prstjo in končno bodo lahko uredili na umetnem otoku parke in vrtove. Zdi torej otok za svetovno razstavo perejo kakor zamorca.

Gentleman od pete do glave

Nedavno je umrl lord Peel, star 70 let. V mladih letih je spadal med najbolj priljubljene angleške novinarje in njegove članke so ljudje najraje čitali. Pred 40 leti je bil poslan kot vojni poročevalec na bojišče grško-turške vojne, kjer je zaslovel po svoji neprevidezosti. Nekega dne, ko je oddajal na pošti za svoj list brzojavko o položaju na bojišču, so ga nenadoma obkolili in zgrabili bašibozuki, ki so ga tebi nič meni nič obsodili na smrt. V zadnjem trenutku mu je pa šinila v glavo resilna misel. Recital je začudenim sovražnikom nekaj citatov iz korana in znanje mohamedanske svete knjige mu je rešilo življenje.

Ko so ga pozneje v Londonu prijatelji vprašali, kako mu je bilo, ko je zrl smrti v obraz, je odgovoril smeje: »Strašno mi je bilo žal, da me bodo ustrelili tako silno umazani in razcapani fantje.« Tem besedam se ne smemo smejati, kajti lord Peel je bil vnuč največjega angleškega državnika iz začetka preteklega stoletja in ustanovitelj konservativne stranke slavnega Roberta Peela.

Šola Metuzalemov

Posebno šolo je ustanovil v svoji vili v Elginu v ameriški državi Illinois finančnik in filantrop dr. Charles Sharp. V to šolo se sprejemajo samo nad 70 let stari ljudje. Dr. Sharp je prepričan, da pravo mesto starih ljudi, ko se umaknejo iz javnosti in ko niso več za delo, ni zavetišče, kjer čakajo na smrt. Ljudje, ki so vse življenje delali, pač zaslužijo, da jim omogočimo prijetnejše zadnje trenutke, ne pa da jih pustimo osamljene in pozabljene čakati na smrt. Razen tega morajo imeti nekaj, kar jih zanima, da lahko do zadnjega trenutka nekaj pričakujejo od življenja. Najboljše je, če jih navežemo na življenje z dolžnostjo.

Zato je dr. Sharp preuredil svojo veli-

ko vilo v šolo in dal je na razpolago tudi denar za njeno vzdrževanje. Sestavlja je tudi učni načrt, naprednejši in pestnejši od učnega načrta mnogih modernih visokih šol. Gojenci se lahko posvetijo katerikoli stroki. Zanimajo se bili na njihovo željo ustanovljeni tečaj tujih jezikov, higijene in umetnosti. Gojencev ima šola 70 in najstarejša med njimi je 104 let stara Calista Fowler, ki jo vsak dan pripeljejo v šolo z njenim vozilom. Ustanovitelj je prepričan, da bo imel v šoli kmalu najmanj 100 gojencev in da se bodo našli še drugi dobrotniki starih ljudi, ki bodo sledili njegovemu zgledu.

Kako podaljšati življenje

Na Dunaju je predaval oni dan znani raziskovalec zemeljskega in kozmičnega izžarevanja A. Binderberger in v svojem predavanju je omenil tudi odkritja pariškega profesorja Lakhowskega. Lakhowsky pravi, da vpliva na človeško življenje kozmično izžarevanje, izvirajoče deloma iz našega solčnega sistema, deloma pa tudi z drugih svetov. Konebanja, nastala po valovih tega izžarevanja, morajo celice našega telesa izravnavati. Kmalu se pa celice v tem delu izčrpajo, postarajo in umro.

Če bi pa odkrili način, kako izravnati kolebanje valov različne frekvence, bi se po mnenju francoskega učenjaka dolgotrajno človeškega življenja znatno povečala. Zdi se, da živi človek povprečno 70 let, potem bi pa živel 100 do 200 let. S tem bi bil tudi pojasnjen problem, ki si so svojčas z njim tako belili glave ameriški zdravniki in raziskovalci. Člani iste rodbine, stanujoči v eni hiši, so skoraj brez izjeme dosegli starost 100 let, dočim so dočakali člani iste rodbine, stanujoči drugod, komaj 70 let.

Beograjska kritika o Mezetovi

Ljubljana, 19. oktobra. Anita Mezetova v Beogradu je zopet žela velik umetniški uspeh. Te dni so imeli v Narodnem pozorišču premiero in sicer so vprizorili Donizettijevo komično opero »Ljubzenski napitek«. Donizetti je torej istočasno na repertoarju v Beogradu in v Ljubljani, ki se te dni sognani z »Lilino iz Chamounixaca«. Beograjska »Politika« poroča, da koraka Beograd s težkimi napori k svojim kulturnim ciljem, a vztrajno ter da je vprizoritev »Ljubzenskega napitka« prišla v anale beograjske opere pozitivno potezo.

O Mezetovi piše kritik dr. M. M.: Gd. Meze je junaka zmagovala koloraturne zahteve partije Adine. To je pevka divne prisrčnosti in lepe glasovne vibracije. Topli izdvi in trmasto poredni akcenti te vlogi ji odgovarjajo do tančin in ona jih je podajala iskreno in lepo. Seveda ni koloratura njena stroka. Toda gd. Meze je tako dovršena pevka, da je znala najti gotovo srednjo linijo ter je podpirala bolj resnično iskrenost kakor koloraturno tehniko. S tem je uspevala in si pridobila občinstva. Ali tekst mora izgovarjati mnogo jasneje! To je potrebno vobče, a v opri te vrste je potrebno še posebej. Mil. Zivković. Vloga Adine je pela gd. Mezetova zelo dražestno in je naravno karakterizirala vaško, lepotico. Kristalnost in svetlina njene glasovne soprana sta dajala popolnost njenemu stilsko dovršenemu pogodenemu izvajanju.

V »Pravdi« pa piše Branko Dragutinović: V izvedeni koloraturni partiji Adine, ki ne odgovarja kvaliteta njenega izrazito lirskega soprana, se je gd. Mezetova reševala s svojo tehniko in muzikalnostjo ter je delovala s svojim iglaskim šarmom. Snoti bi bila gd. Mezetova lahko žrtve onih, ki ne znajo, da pravilno razdeljuje operne partije.

Tako je Slovenka vendarle sijajno zmagała, čeprav ni koloraturka in je dobila neprimerno vlogo, ker je umetnica v petju in šarmantna igralka.

Princesa Symianova

V njegovem glasu ni bilo nobenih očitkov zaradi storjenega zločina, temveč samo obžalovanje ne-rodnega povelja. Grof se v tem ni varal. Hawkstone se je vzravnal. Njegove trde poteze niso kazale nobenih sledov oklevanja ali slabosti. V njegovih močnih močganih so bile vse prvine dogodka skupaj in iz tega izvirajoča njegova odločitve je bila matematično točna.

— Dobro, — je dejal, — vprašanje odkupnine. Plačal bom, kolikor bo treba, čeprav bi moral kupiti samega Feng-Hu-Singa. Toda vi...

S srditim glasm je premeril Roberta.

— Vi, vi odpotujete.

— Da, v Linceng.

— Ne, v Francijo!

— Ne!

Ta »ne« je bil izgovorjen trdo, jasno, odločno, ukazujoče. Hawkstone je znal ceniti tako nezumljivo voljo. Grofova odločnost ga je zbegala. Napeljal je pogovor na ovire.

— Ali se pa zavedate ovir, ki vas čakajo?

— Se nikoli jih nisem videl jasneje pred seboj.

— Že drugačni možje kakor vi so si zlomili na tem vrat.

— Ker niso imeli železne volje.

— Imam svoje milijarde.

— Jaz pa svoje milijone!

Hawkstone se je zaničljivo in sočutno nasmehnil.

— Vi in milijoni?

— Da, jaz!

Hawkstone se je presenečeno ozrl na svojega tolmacha. Le-ta je pa pritrdil:

— Sweepstake v Kalkuti.

Hawkstone se je srdito ugriznil v ustnico. Grof ga je kratko prekinil.

— Sicer pa ne razumem, čemu vaša namigavanja in vaše grožnje. Tudi če bi bil siromah, bi se ne uklonil. Jaz tvegam pri tem nekaj, česar vi ne tvegate.

— Kaj pa?

— Svoje življenje — in obenem tudi vaše.

Hawkstone je počil v kaljiv smeh, Robert je pa samo skremignil z rameni.

— Čujte in potrpite se razumeti me. Pripravljen sem na vse, na vse — samo da Staho zopet najdem. Če jo najdem živo, jo obdržim. Če je mrtva, se ubijem... samo da pojđete v tem primeru vi pred menoj na oni svet.

Lo se je komaj vidno nasmehnil. Hawkstone je stisnil pesti

— Zadržite vas pozivam, da se mi umaknete s poti!

— Ne!

— Opozarjam vas, da se pričinja z današnjim dnem med nama boj na življenje in smrt.

— Sprejemam ta boj, ker ste me izzvali nanj.

Hawkstone se je kar dušil od jeze. Njegova desnica je odprla predalček.

— Opozarjam vas, — je dejal grof, — da je na francoskem konzulatu znano, kje in pri kom sem.

Hawkstone je zaškrilpal z zobmi in zaprl predalček.

— Poberite se! — je kričnil, — sicer ne jamčim več zase.

Robert je mirno odšel. Hawkstone je stal pri oknu, tiščal je čelo na steklo in zrl za odhajajočim, dokler mu ni izginil izpred oči.

Tedaj mu je pa spadal usta preteč smeh — spomnil se je bil na lady Kilfermorovo.

— Ta bo prva na vrsti... je sklenil.

IX.

MAO-TSEUOVA STOTA PIPA

Dokler je bil pri Hawkstonu, se je Brancelin šalil, ko je pa ostal sam v kitajskem vozičku, ga je obšel grozen obup. Če bi bil Hawkstone ugrabil Staho, bi bil imel Robert račune samo z njim.

Toda Hawkstone ni imel z ugrabitvijo nič skupnega. In tu je grof šele spoznal, kako neznatna je bila vsa njegova volja prvi oviram, ki jih je videl pred seboj, ko je pomislil, da bo treba iskati

Staho v tej ogromni deželi, petnajstkrat večji od Francije, brez cest, brez policije, brez prometnih sredstev, v deželi, sovražni tujcem, v vrtinco anarhije, kjer mu je bil jezik domačinov španska vas.

Kuli je flegmatično ubiral pot pod noge, njemu je šlo samo za dolgot poti, s katero je naraščala njegova nagrada. Robert je videl v svojem obupu edino rešitev v Jeanu de Merventu. Prijateljstvo mladega atašaja ga ni nikoli pustilo na cedilu. Zalkical je kuli, naj ga pelje na francoski konzulat.

De Mervent je sprejel Roberta ves v skrbah.

— Pričakoval sem vas že, — je dejal, — Mislim sem, da se tiče ta dogodek tudi vas. Ali vam morem kaj pomagati?

Robert je prijateljeva pozornost ganila. Odkrtil mu je vse svoje srce, priznal mu je, da ljubi Staho, povedal mu je, kaj mu je bila, čemu je prišel v Sanghaj, kako je nastopil proti Hawkstonu, kakor je znova našel najdražjo in kako ju je slednjič zla usoda ločila.

De Mervent je poslušal njegovo zgodbo do konca.

Razen nekaterih podrobnosti mi niste povedali mnogo drugega, česar bi ne bil šlutil. Moje prijateljstvo je vam pripadalo že prej in zaupanje, ki ste ga mi izkazali, more to prijateljstvo samo utrditi.

— Pomagajte mi, dragi prijatelj, — ga je prosil Robert. — Vi lahko storite to, saj vam je konzul zelo naklonjen.